

Nr 17.

Ankom till Riksdagens kansli den 13 mars 1912 kl. 12 m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om sänkning af tullsatsen å mjöl och gryn af hafre.

(1:a Afd.).

I en inom Första kammaren af herr *Bäckström* väckt motion, nr 11, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, har hemställts, »att Riksdagen måtte besluta, att tullen å mjöl och gryn af hafre skall utgöra 1 krona 50 öre för 100 kilogram.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Den nuvarande tullsatsen för hafremjöl och hafregryn, 6 kronor 50 öre för 100 kilogram, infördes år 1895, då tullen för malen spannmål, alla slag, höjdes från 2 kronor 50 öre för 100 kilogram till nyssnämnda belopp. Samtidigt härmed höjdes tullen för omalen spannmål af råg, hvete, korn m. m. från 1 krona 25 öre till 3 kronor 70 öre för 100 kilogram, under det att omalen hafre lämnades tullfri med den i bevillningsutskottets betänkande i ämnet (nr 2) uttalade motiveringen, att hafre icke utgjorde föremål för nämnvärd import.

Utskottet.

Genom de sålunda införda tullsatserna åtnjuter kvarnindustrin ett tullskydd, som af motionären, med stöd af de i tulltaxeförordningen af den 4 juli 1910 meddelade restitutionsbestämmelser, beräknats utgöra för tillverkningen af gryn af hvete och korn 95 öre för 100 kilogram och för tillverkningen af risgryn 1 krona 57 öre för 100 kilogram, under det att skyddet för hafreförmalningsindustrin utgör 6 kronor 50 öre för 100 kilogram.

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 7 saml. 14 häft. (Nr 17). 1

Såväl i den kungl. proposition (nr 4), hvori vid 1895 års riksdag höjning af vissa spannmålstullar föreslogs, som i bevillningsutskottets nyssnämnda betänkande framhölls, hurusom det med hänsyn ej mindre till jordbrukets än äfven till kvarnindustrins intressen vore angeläget att rätt afväga tullsatserna för å ena sidan omalen och å andra sidan malen spannmål. Vid fastställandet af tullsatsen för malen hafre synes emellertid denna synpunkt icke ha vunnit beaktande, hvilket torde hafva berott därpå, att man, för att undvika de med olika tullsatser å skilda slag af malen spannmål förenade tulltekniska svårigheterna ville fastställa samma tullsats för malen hafre som för öfriga slag af malen spannmål.

Gifvet är emellertid, att, i den händelse den höga tullsatsen för malen hafre visar sig kunna medföra olägenheter, man måste vara betänkt på att sänka densamma. Förhållandet är nu, att sedan den tid, då ifrågavarande tullsats fastställdes, en betydande inhemsk hafreförmalningsindustri uppstått, hvilken hufvudsakligen afser tillverkning af gryn, hvarjämte konsumtionen inom landet af sistnämnda vara högst väsentligt ökats. Visserligen har industrin till följd af den rådande konkurrensen på området hittills icke kunnat vid prissättningen utnyttja det höga tullskyddet, men genom en prisöfverenskommelse inom ifrågavarande industri — och en sådan har, enligt hvad utskottet erfarit, redan kommit till stånd åtminstone mellan de större och ledande kvarnarna — lär tillfälle till ett sådant utnyttjande kunna beredas. Härtill kommer, att en för hög tullsats så till vida innebär en fara för den skyddade industrin, som den inbjuder till öfverproduktion och osund konkurrens.

Vid nu angifna förhållanden är gifvet, att det såväl för den konsumerande allmänheten som för producenterna är af betydelse, huru tullskyddet för industrin är afvägdt, och det synes utskottet obestriddigt, att det skydd, som enligt nu gällande bestämmelser beredes hafregrynsindustrin, är allt för högt.

Om sålunda å ena sidan ingen tvekan synes böra råda därom, att en nedsättning af tullen å hafregryn är påkallad, måste å andra sidan, vid tullsatsens bestämmande, skälig hänsyn tagas till de berättigade kraf på tullskydd, hafregrynsindustrin fortfarande kan hafva. Därvid torde böra särskildt beaktas, hurusom denna för landet obestriddigen viktiga industri, som uppstått och vunnit en snabb utveckling under skyddet af gällande tullsats, haft och alltjämt har att kämpa med svårigheter och därför icke i allmänhet kunnat nå den trygga ställning, som i stort

sedt utmärker öfriga inhemska kvarnindustrier. I afseende härå vill utskottet till en början framhålla, att utbytesprocenten af hafre, som lär uppgå till omkring 48 procent, är betydligt lägre än af öfriga slag af spannmål. Olägenheten härå ökas därigenom, att industrin har svårt att finna afsättning för den betydande mängd affall, som sålunda vid förmalningen af hafre uppstår. Vidare är att framhålla, att hafreförmalningsindustrin af olika anledningar har att bära större omkostnader än andra, jämförliga industrier. Dels äro dess produktionskostnader, äfvensom, af tekniska skäl, anläggningskostnaderna särdeles betydande, dels måste den, såsom varande en jämförelsevis ny och i stark utveckling stadd industri, icke blott för marknadens bearbetande vidkännas mycket afsevärda belopp utan äfven i många fall underkasta sig kostnader på grund därå, att anläggningarnas kapacitet icke kan förrän i framtiden till fullo utnyttjas. Slutligen är att erinra därom, att ifrågavarande industri måste räkna med konkurrensen af en omfattande utländsk tillverkning. Särskildt torde de tyska och amerikanska industrierna kunna vid vissa tillfällen få anledning att till mycket låga priser erbjuda den svenska marknaden sin öfverproduktion på området.

Hvad nu anförts synes utskottet tydligt gifva vid handen, att den svenska hafregrynsindustrin, i jämförelse ej mindre med annan inhemska kvarnindustri än äfven med utländsk hafregrynsindustri, befinner sig i ett sådant läge, att det måste befaras, att en alltför betydande nedsättning af tullskyddet kan komma att skada den inhemska hafregrynsindustrin och afstänga densamma från de möjligheter till ytterligare utveckling, som under gynnsamma förhållanden säkerligen stå öppna.

Med hänsyn till hvad sålunda anförts, har det för utskottet stått klart, att en sänkning till den af motionären föreslagna tullsatsen, 1 krona 50 öre för 100 kilogram, icke kan tillrådas. Då utskottet stannat vid att föreslå en tullsats af 3 kronor 50 öre för 100 kilogram, har detta skett emedan utskottet ansett, att densamma erbjuder hafregrynsindustrin ett för dess bestånd och fortgående normala utveckling tillräckligt skydd.

Hvad angår mjöltillverkningen ställer sig förhållandet, på grund af dess i jämförelse med gryntillverkningen obetydliga omfattning, helt annorlunda. Enligt hvad utskottet inhämtat, beräknas vid de större kvarn-etablissemangen inom landet det vid förmalning af hafre kunna utbytet af mjöl till endast omkring 2,5 à 3 % af förmalningsprodukterna i det hela, hvadan tillverkningen inom landet är föga betydande. Då härtill kommer, att importen af hafremjöl är ganska obetydlig, torde

få anses, att beträffande hafremjöl förhållandena icke med nödvändighet påkalla någon sänkning af den nuvarande tullsatsen. En sådan sänkning skulle förorsaka, att mjölpartier, som vid import uppgåfves såsom hafre, måste underkastas mikroskopisk undersökning för utredande, huruvida de innehölle främmande mjölsorter. Om än, efter hvad utskottet inhämtat, sådana undersökningar numera utan svårighet kunna af fackmän utföras, medföra de gifvetvis ökadt arbete och ökade kostnader, hvilka svårligen kunna anses uppvägda af de fördelar, en sänkning af ifrågavarande tullsats skulle medföra.

Af nu anförda skäl har utskottet ansett sig böra afstyrka den föreliggande motionen, i hvad den rör sänkning af tullsatsen för hafremjöl.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning af herr Bäckströms förevarande motion, I: 11, måtte besluta, att rubriken nr 79 i gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

Spannmål:

malen:

a. gryn af hafre	100 kg. 3 kr. 50 öre.
b. gryn, andra slag; mjöl, alla slag; äfvensom mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, ej till annan rubrik hänförligt	100 kg. 6 kr. 50 öre.

Stockholm den 15 mars 1912.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

af herrar *Bäckström*, *Eriksson* i Grängesberg, *Christiernson* och friherre *Palmstierna*, hvilka anfört:

»Utskottets utredning har visat, att det abnormt höga tullskyddet å hafregryn, 6 kronor och 50 öre för 100 kilogram, icke varit till oblandad nytta för den svenska kvarnindustrin. Det höga tullskyddet i förening med den växande konsumtionen hafva nämligen föranlett anläggandet af 5 stora, med moderna maskiner försedda fabriker, hvilkas produktionsförmåga torde vara dubbelt så stor som den nuvarande konsumtionen inom landet. Mellan dessa fabriker har tidvis en skarp konkurrens förekommit, hvaraf följt att tullskyddet icke helt och hållet utnyttjats utan prisen i stort sedt blifvit bestämda af den inbördes konkurrensen. På senaste tiden har emellertid en prisöfverenskommelse mellan fabrikerne träffats, hvarigenom en möjlighet att fullt utnyttja tullskyddet åstadkommits. Det är således hög tid att genom en sänkning af tullskyddet *dels* hindra att ett godt folknäringsmedel onödigt fördyras, *dels* äfven förekomma att tullskyddsvinsterna kapitaliseras och eventuellt inkasseras genom att efter berömdt mönster fabrikerne eller aktierna i desamma säljas till utomstående.

Utskottets majoritet, som i hufvudsak behjärtat dessa synpunkter, har likväl ansett att sänkningen för närvarande ej bör gå längre än till 3 kronor och 50 öre per 100 kilogram. För vår del kunna vi emellertid icke finna detta belopp vara riktigt. Tillfället torde nämligen just nu vara lämpligt att fastställa en tullsats af något mer definitiv karaktär, d. v. s. som är bättre afvägd i förhållande till det tullskydd andra kvarnindustrins produkter åtnjuta och som således kan påräknas få vara orubbad intill dess en allmän sänkning af tullskyddet för kvarnindustrin äger rum. Vid afvägandet af detta tullskydd synes det, att, då skyddet för hvete- och korngryn kan beräknas till 95 öre och för risgryn till 1 kr. 57 öre, ett tullskydd för hafregryn af 1 kr. 50 öre borde vara skäligt, i all synnerhet som den uppfattningen icke torde kunna jäfvas, att det f. n. utgående tullskyddet till den öfriga kvarnindustrin är högre än behöfligt.

Genom jämförelser med andra kvarnindustrins produkter kan man aldrig komma till den tullsats af 3 kr. 50 öre utskottets majoritet stannat vid. Denna siffra kan näppeligen motiveras annat än därmed att några af de fem stora fabriker, från hvilka praktiskt taget hela den svenska produktionen

af valsade hafregryn kommer, skulle behöfva denna tullsats för att kunna hålla priset 3 kr. 50 öre pr 100 kg högre, än hvad de, under förutsättning af fri internationell konkurrens, skulle kunna göra — endast under denna förutsättning förmenas de nämligen kunna gifva »skälig vinst» på sitt för den inhemska konsumtionens behof onödigt stort tilltagna kapital. En tullsats bör emellertid icke motiveras med önskvärdheten af att garantera afkastning åt det kapital, som i spekulationsssyfte anlagt flera fabriker än hvad landet behöfver.

Af dessa skäl anse vi det i motionen gjorda yrkandet försåvidt det rör hafregryn böra bifallas och hemställa således,

att Riksdagen, i anledning af herr Bäckströms förevarande motion, I: 11, måtte besluta, att rubriken nr 79 i gällande tulltaxa skall erhålla följande ändrade lydelse:

Spannmål:

malen:

a. gryn af hafre	100 kg. 1 kr. 50 öre
b. gryn, andra slag; mjöl, alla slag, äfvensom mjöl af arrowrot och andra ve- getabilier, ej till annan rubrik hänförligt	100 kg. 6 kr. 50 öre.»

samt af herrar *Kobb* och *Röing* mot vissa delar af utskottets motivering.